

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Науково-навчальний центр прикладної інформатики

ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

ТРАДИЦІЇ ТА НОВІ НАУКОВІ СТРАТЕГІЇ У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ТА СХІДНІЙ ЄВРОПІ

МАТЕРІАЛИ

III Міжнародної науково-практичної конференції

*26–27 червня 2020 р.
м. Київ*

Київ
Інститут інноваційної освіти
2020

УДК 001(063):378.4 (Укр)
ББК 72я43
Т65

До збірника увійшли матеріали наукових робіт (тези доповідей, статті), надані згідно з вимогами, що були заявлені на конференцію.

*Роботи друкуються в авторській редакції, мовою оригіналу.
Автори беруть на себе всю відповідальність за зміст поданих матеріалів.
Претензії до організаторів не приймаються.
При передруку матеріалів посилання обов'язкове.*

Т65   **Традиції та нові наукові стратегії у Центральній та Східній Європі :**
Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26–27 червня 2020 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. – Київ : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2020. – 140 с.

Матеріали конференції рекомендуються освітянам, науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, аспірантам, докторантам, студентам вищих навчальних закладів тощо¹.

Відповідальний редактор: С.К. Бурма
Коректор: П.А. Немкова

Матеріали видано в авторській редакції.

УДК 001(063):378.4 (Укр)

© Усі права авторів застережені, 2020
© Інститут інноваційної освіти, 2020
© Друк ФОП Москвін А.А., 2020

Підписано до друку 03.07.2020. Формат 60x84/16.
Віддруковано з готового оригінал-макету.
Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура Charter. Ум. друк. арк. 8,14.
Зам. № 0307/20-9. Тираж 100 прим. Ціна договірна. Виходить змішаними мовами: укр., англ.

Виготівник. ФОП Москвін А.А. Цифрова друкарня «Сору Агі».
69095, Запоріжжя, просп. Соборний, 109. Тел.: (061) 708-08-80
Інститут інноваційної освіти: e-mail: novaosvita@gmail.com; сайт: www.novaosvita.com

**Видання здійснене за експертної підтримки
Науково-навчального центру прикладної інформатики НАН України
03680, Київ-187, просп. Академіка Глушкова, 40.**

¹ Відповідає п. 12 Порядку присудження наукових ступенів Затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2010 р. № 567; п. 28 Постанови Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності»; п. 10 Постанови Кабінету Міністрів України від 12 липня 2004 р. № 882 «Про питання стипендіального забезпечення»

Т.В. Ключкович,

кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ У ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

В контексті сучасних викликів розвиток вищої школи в Чеській Республіці (далі – ЧР) вимагає подолання низки проблем, пов'язаних з якістю вищої освіти, її фінансуванням, підготовкою педагогічних кадрів та ін.

Насамперед, варто підкреслити проблему комплексної оцінки стану вищої освіти ЧР. К. Раіс наголошує, що на сучасному етапі розвитку Чехії бракує об'єктивного та незалежного комплексного аналізу стану вищої школи, оскільки останнє таке дослідження було здійснене фахівцями ОЕСД ще в 2000 р. у контексті підготовки т.зв. «Білої книги – Національної програми розвитку освіти в ЧР» (2001 р.) [4, с. 2]. У наступні роки експертами національних і міжнародних організацій були здійснені спеціалізовані, вузькопрофільні аналітичні дослідження, спрямовані на вивчення якості вищої освіти ЧР, стану університетської науки, її фінансування тощо.

Ключовою проблемою розвитку вищої освіти в ЧР, як і в інших центральноевропейських країнах, є хронічна нестача фінансових ресурсів. Хоча витрати на вищу освіту зростають з кожним роком, Чехія, як і раніше, є однією з країн ОЕСД, де видатки на фінансування вищої освіти, залишаються на відносно низькому рівні [2]. Сучасна політика уряду ЧР і діяльність університетів орієнтовані на пошук альтернативних джерел фінансування шляхом надання платних освітніх і консультаційних послуг, отримання грантів, розробку інвестиційних програм розвитку університетів та ін.

У зв'язку з проблемами фінансування університетів варто зацентувати увагу на складній ситуації з підготовкою педагогічних кадрів. «Найбільша проблема чеської вищої освіти – це освіта майбутніх вчителів», – про це в інтерв'ю СТ24 заявила ректор Вищої економічної школи Х. Махкова [6]. Більшість студентів педагогічних факультетів не хочуть у майбутньому вчителювати, оскільки ця професія складна й недостатньо фінансово забезпечена. Тому гостро стоїть проблема підтримки педагогічних факультетів і викладачів, підняття престижності вчительської праці. Як переконує К. Раіс, потрібно приділяти посилену увагу якості освіти на педагогічних факультетах, передусім, підтримуючи талановитих студентів (спеціальні стипендії, стажування закордоном тощо), що згодом позитивно відобразиться на освітньому рівні випускників дошкільних і шкільних

навчальних закладів [4, с. 4]. В даному аспекті не втрачає актуальності проблема «міграції» випускників педагогічних спеціальностей, молодих вчителів до інших професійних сфер діяльності.

Потребує функціональної та кількісної оптимізації мережа ВНЗ у ЧР. Функціонування семи десятків ВНЗ не є оптимальним і часто негативно впливає на якість підготовки випускників та їх можливості практичної реалізації. Особливо негативно ця ситуація впливає в умовах, коли пропозиції університетських навчальних програм недостатньо диверсифіковані, щоб забезпечити студентам широкий вибір з точки зору їх здібностей, інтересів і можливостей [4, с. 5]. В даному контексті підкреслюється обмежена здатність чеських університетів гнучко реагувати на зміни на ринку праці та потреби роботодавців, а також їхні обмежені можливості співпрацювати із суб'єктами практичної сфери [1, с. 16]. Швидке зростання кількості студентів у 1990–2000-х рр. зумовило не тільки збільшення кількості ВНЗ, але й поширення безробіття в середовищі випускників, що підкреслює необхідність координації підготовки фахівців з потребами ринку праці.

Так звана «масовізація» чеської вищої освіти та використання переважно консервативних методів навчання протягом останніх двадцяти років зумовили те, що окремі курси викладалися часто формально, без необхідних зворотних зв'язків в освітньому середовищі, необхідних консультацій і постійного контролю за процесом підготовки, тим самим обмежуючи простір для навчання студентів і професійного зростання викладачів [1, с. 18].

Зі зростанням кількості студентів впродовж 1990–2000-х рр. багато чеських університетів усунули обов'язкові вимоги переддипломної практики зі своїх навчальних планів. Університети виходили з того розуміння, що вони не в змозі забезпечити стажування для всіх своїх студентів, оскільки обов'язкові вимоги практики є адміністративно обтяжливими (договірні умови, порядок охорони праці, страхування тощо) [5, с. 6]. Нерозв'язаними й надалі залишаються проблеми співвідношення теорії та практики в університетській підготовці педагогів. Разом з тим, ситуація різниться в конкретних університетах, оскільки визначення обсягу практики в підготовці майбутніх вчителів належить до сфери інституційної автономії чеських ВНЗ.

На сучасному етапі чеські університети зазнають значних академічних невдач в аспекті забезпечення успішності навчання студентів. Лише близько половини чеських студентів успішно завершують навчання, а за деякими спеціальностями – тільки п'ята частина. Причому проблема неуспішності студентів стосується бакалаврських, магістерських і докторських рівнів, як гуманітарних, так і технічних спеціальностей. Така ситуація дозволяє ставити питання про ефективність системи вищої освіти ЧР загалом [3]. Для

держави така ситуація – це зайві витрати, тому профільне освітнє міністерство приділяє особливу увагу розв'язанню даної проблеми.

Відповідно до результатів загальнонаціонального опитування EUROSTUDENT VI (2017 р.), з-поміж основних причин залишення студентами навчання переважають: незадоволення змістом і якістю навчання, високі кваліфікаційні вимоги, недостатня соціальна інтегрованість та ін. [3]. Чимало проблем пов'язано зі слабкою вмотивованістю до здобуття молоддю вчительської професії, зокрема з позицій її низького фінансового забезпечення.

Швидке зростання кількості нових університетів і факультетів, акредитація нових навчальних спеціальностей зумовили потребу в кваліфікованих викладачах, з академічними ступенями, яких бракує в ЧР. Результатом цього стало збільшення кількості так званих «літаючих професорів», які є гарантами навчальних спеціальностей і програм, викладаючи одночасно в кількох університетах [1, с. 18]. Іншою кадровою проблемою є віковий склад викладачів. Ще в кінці 1990-х рр. стало зрозуміло, що в чеських університетах академічні працівники з «високими» вченими званнями (професор, доцент) були одними з найстаріших у міжнародному порівнянні. Так само виглядала ситуація з динамікою академічної мобільності (як внутрішньої, так і міжнародної) [1, с. 18]. В даному аспекті важливим є комплекс завдань щодо розвитку кваліфікаційної структури університетських викладачів.

Ще одним стратегічним викликом для чеських університетів є забезпечення їхньої відкритості. В епоху глобалізації, коли конкурентним простором є не Чехія, і не Європа, а весь світ, вища освіта повинна бути більш відкритою не тільки до студентів, до створення міжнародних педагогічних та наукових груп, але й до компаній, які візьмуть їхні результати для практичного використання [4, с. 5]. Необхідна взаємна конструктивна дискусія і співпраця між зацікавленими сторонами, між університетами та представниками бізнесу.

Інтернаціоналізація освіти є недостатньою у більшості чеських ВНЗ з точки зору академічної мобільності, комунікації з іноземними колегами, роботи з іноземною літературою або підготовленості студентів до закордонних стажувань під час навчання [1, с. 18]. Випускники недостатньо підготовлені до подальшого навчання закордоном або працевлаштування на міжнародному ринку праці. Інтернаціоналізація освіти повинна системно підтримуватися на національному рівні, оскільки вона значно сприяє підвищенню конкурентоспроможності ЧР у глобальному просторі.

З-поміж інших проблем розвитку вищої освіти ЧР варто виокремити такі: недостатня координація реформ у галузі вищої освіти з реформами початкової та середньої освіти; відсутність стандартизованої інформації про ВНЗ; недостатня диверсифікація типів університетів; низька економічна

зацікавленість університетів у якості наданих освітніх послуг; іноді лише формальна реструктуризація навчання відповідно до вимог Болонського процесу; слабка узгодженість та пов'язаність рівнів вищої освіти в різних університетах; значна нерівність шансів у здобутті вищої освіти та ін. [1; 2].

Отже, в чеській системі вищої освіти є ціла низка актуальних проблем, які потребують нагального вирішення в умовах сучасних глобалізаційних процесів і актуальних викликів національного рівня.

Примітка. Матеріал підготовлений в рамках проекту «Improvement of teacher training in the Czech Republic in the context of modern challenges» (International Visegrad Fund).

Список використаних джерел

1. Bílá kniha terciárního vzdělávání / P. Matějů (vedoucí projektu). Praha, 2009. 76 s.
2. Münich D. Problémy českých vysokých škol: 10 let a nic. 07. 02. 2020. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog.aktualne.cz/blogy/daniel-munich.php?itemid=35812>
3. Novotna K. Vysokoškolský systém je neefektivní. Polovina studentů končí neúspěšně. 22. ledna 2020. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.idnes.cz/>
4. Rais K. Stav českého vysokého školství. Institut pro politiku. Policy paper (únor 2016). 6 s. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.politikaspolecnost.cz/>
5. Rámec rozvoje vysokého školství do roku 2020. MŠMT, 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.msmt.cz/>
6. Rektorka VŠE: Hlavní problém vysokých škol jsou studenti pedagogických fakult. 9.04.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ct24.ceskatelevize.cz/>

М.П. Кравець,

здобувач вищої освіти ступеня магістра

Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка

науковий керівник: **О.С. Мойко,**

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри математики,

інформатики та методики їх викладання в початковій школі

Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка

ВПРОВАДЖЕННЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Освіта в початковій школі, вимагає творчої, інтелектуальної та освіченої особистості, концентрує загальноосвітні навчальні заклади не лише на збагаченні учня значущими знаннями, а й на розвитку його особистості, формуванні методів розумової діяльності. Визначення рівня знань і покращення уміння, можливо в індивідуальному підході до кожного учня за допомогою диференційованого навчання.

ЗМІСТ

Розділ 1 ОСВІТА. ПЕДАГОГІКА

<i>О.І. Баглай,</i> ДО ПИТАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	3
<i>Л.Ф. Богуславська, Л.М. Корбут,</i> З ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ НА ЕТАПІ ВСТУПНОГО ФОНЕТИКО-КОМУНІКАТИВНОГО КУРСУ	5
<i>Л.Ф. Богуславська, Л.М. Корбут,</i> МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДРУЧНИКА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ «ВСТУПНИЙ ФОНЕТИКО-КОМУНІКАТИВНИЙ КУРС»	8
<i>К.В. Васильєва,</i> НАЛАГОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ЗВО В УМОВАХ КАРАНТИНУ	11
<i>Е.А. Власенко,</i> ВІДМІННОСТІ ЗМІСТОВОГО КОНТЕНТУ ФОРМУВАННЯ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	13
<i>Т.В. Ключкович,</i> ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ У ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ	17
<i>М.П. Кравець, О.С. Мойко,</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	20
<i>О.В. Куропятник,</i> ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	24
<i>М.І. Левріну,</i> ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВІТЧИЗНЯНИХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.....	27
<i>А.В. Малахова, Е.А. Власенко,</i> ВІКОВІ ДЕТЕРМІНАНТИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ УЧНІВ-ПІДЛІТКІВ	32

Підписано до друку 03.07.2020. Формат 60x84/16. Папір офсетний білий.
Гарнітура «Charter». Друк цифровий. Ум. друк. арк. 8,14.
Зам. № 0307/20-9. Тираж 100 прим. Ціна договірна. Виходить змішаними мовами: укр., англ.

Віддруковано з готового оригінал-макета ФОП Москвін А.А.
м. Запоріжжя, просп. Соборний, 109.

Інститут інноваційної освіти. Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України
e-mail: novaosvita@gmail.com; сайт: www.novaosvita.com

**Видання здійснене за експертної підтримки
Науково-навчального центру прикладної інформатики НАН України
03680, Київ-187, просп. Академіка Глушкова, 40**